

“ร่าง” รัฐธรรมนูญ “ร่าง” สหับสนุนจากประชาชน

written by กองบรรณาธิการ | เมษายน 28, 2015

ขอนแก่น – เมื่อปลายเดือนมกราคม 2558 ประชาชนราว 250 คน จาก 6 จังหวัดทั่วภาคอีสาน ได้เข้าร่วมกระบวนการในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญไทย ฉบับที่ 20 ณ ห้องประชุมโรงแรมเพชรรัชต์ การ์เด้น จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งรัฐบาลทหารอ้างว่าเป็นกระบวนการสรรหาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการร่างรัฐธรรมนูญ แต่การจัดเวทีประชาเสวนาเพื่อรับฟังเสียงของประชาชนชาวไทยทั่วประเทศนั้น ในภาคอีสานดูเหมือนจะเป็นแค่กิจกรรมผักชีโรยหน้า

เมื่อเดือนพฤศจิกายนปีกลาย รัฐบาลแต่งตั้งสมาชิกกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 36 คน นำโดย ศาสตราจารย์ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ นักวิชาการด้านกฎหมายจากสถาบันพระปกเกล้า เพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญมีเวลา 4 เดือน ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญก่อนนำเสนอให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) พิจารณานอุมัติ และพล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา กล่าวว่าการบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ในประเทศที่ดูเหมือนว่าจะไม่สามารถมีรัฐธรรมนูญเพียงฉบับเดียว จึงแทบไม่มีใครแปลกใจเมื่อรัฐบาลประกาศจะฉีกทิ้งรัฐธรรมนูญ 2550 และจะเริ่มร่างฉบับใหม่ แต่การให้คำมั่นว่าจะเปิดรับฟังเสียงของประชาชนชาวไทยดูเป็นเรื่องไม่ชอบมาพากลสำหรับระบอบการปกครองที่ปิดกั้นการคัดค้านและยุติซึ่งกระบวนการประชาธิปไตยใดๆ

สัญลักษณ์ “เวทีประชาเสวนา หาทางออกประเทศไทย”

คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญและสภาพัฒนาการแห่งชาติ ได้จัดเวทีประชาเสวนาเพื่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภายใต้หัวข้อ เวทีประชาเสวนาหาทางออก “สานพลังประชาชนเพื่อปฏิรูปประเทศไทย” ลักษณะกิจกรรมจัดขึ้นภายในระยะเวลา 2 วัน ซึ่งคณะผู้จัดได้เดินสายจัดเวทีใน 10 จังหวัดทั่วประเทศ ส่วนในภาคอีสานนั้น จัดขึ้นทั้งหมด 3 เวที ใน 3 จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด อุตรดิตถ์ และสุรินทร์

แถลงการณ์ของรัฐบาลในตอนต้นนั้นระบุว่า จะสุ่มเลือกประชาชนจากระบบฐานข้อมูลทะเบียนกลาง แต่จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดขอนแก่นตอบรับเข้าร่วมเวทีประชาเสวนาที่จัดขึ้นในจังหวัดร้อยเอ็ดมีน้อยกว่า 10 คนและผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ถูกเกณฑ์เข้าร่วมโดยคณะผู้จัดกิจกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่รู้จักกันหรืออยู่ในแวดวงเดียวกัน นายสมพงษ์ ประทุมทอง ประธานสภาประชาชนจังหวัดขอนแก่นและเป็นหนึ่งในผู้จัดเวทีประชาเสวนา บอกว่าประชาชนมีความสนใจต่อกิจกรรมดังกล่าวค่อนข้างน้อย

ระหว่างการเสวนาในจังหวัดร้อยเอ็ด ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ผู้อำนวยการหลักสูตรการแก้ปัญหาความขัดแย้งและการเจรจาไกล่เกลี่ย สถาบันพระปกเกล้า แนะนำให้ผู้เข้าร่วมเวทีประชาเสวนาเคารพความคิดเห็นของกันและกัน และกล่าวเตือนว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้เข้าร่วมงานในวันดังกล่าวจะเกิดขึ้นไม่ได้ จากนั้นจึงมีการแบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็นการประชาเสวนาหาทางออก 8 กลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มมีผู้ดำเนินการอภิปรายและผู้ที่ทำหน้าที่จัดบันทึก

ระหว่างการเสวนาของกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่ง ผู้ดำเนินการอภิปรายเริ่มการเสวนาโดยถามผู้เข้าร่วมถึงวิสัยทัศน์ที่มีต่อ

ประเทศไทยหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จากนั้นทั้งห้องประชุมย่อยก็ตกอยู่ในความเงียบ จนกระทั่งผู้เข้าร่วมคนหนึ่งยกมือขึ้นและกล่าวว่า “ผมไม่ต้องการให้มีรัฐประหารอีก” ผู้ดำเนินการอภิปรายรีบตอบกลับไปที่ประเด็นดังกล่าวจะต้องพูดคุยโดยตรงกับคณะผู้จัดงานเป็นการส่วนตัว

กลุ่มประชาสังคมในอีสานหลายกลุ่มต่างกำลังถกเถียงถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมเวทีประชาเสวนา บางกลุ่ม เช่น นายสุวิทย์ กุหลาบวงศ์ เลขาธิการ กป. พอช. อีสาน กล่าวว่ารัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นโดยทหารและกระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญนั้นไม่มีความชอบธรรม

“พวกเขาพูดถึงการปฏิรูป แต่มันไม่มีความหมายอะไร กระบวนการปฏิรูปไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อประชาชน แต่เพื่อกลุ่มปกครองที่มีอำนาจ ที่กำลังพยายามจัดแจงความสัมพันธ์และจัดการปัญหาที่พวกเขามี” นายสุวิทย์ กล่าว โดยอ้างถึงปัญหาที่มีมานานระหว่างกลุ่มอำนาจฝ่ายอนุรักษ์นิยมและกลุ่มฝ่ายสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร

ในหมู่มุขมนตรีที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ พวกเขาเชื่อว่า การสานเสวนาแบบเปิดเกี่ยวกับเนื้อหารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่มีการยกเลิกกฎอัยการศึกและอนุญาตให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออก ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่เปิดรับก็จะมีประโยชน์

“หัวใจหลักของประชาธิปไตยคือการรับฟังเสียงของประชาชน เราไม่ได้เข้าร่วมเวทีประชาเสวนาเพราะเราไม่เชื่อว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคอีสานได้” นายจักรพงษ์ ธนวงษ์ นักเคลื่อนไหวทางสังคมด้านการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติในอีสาน กล่าวระหว่างการให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

แต่นายพิพัฒน์ชัย พิมพ์หิน แกนนำประชาสังคมในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น กลับเชื่อว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะไม่เปล่าประโยชน์ และเขาเลือกที่จะเข้าร่วมเวทีประชาเสวนา “เราไม่ได้เห็นด้วยกับรัฐบาลทหาร แต่การปฏิรูปเป็นหนทางเดียวของเราและประชาชนที่จะสามารถแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อกระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ” ทั้งนี้ นายพิพัฒน์ชัย ยอมรับว่ามีโอกาสน้อยมากที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะพิจารณาข้อเสนอแนะของภาคประชาสังคม

ในแต่ละเวทีประชาเสวนา จะมีการสรุปรายละเอียดข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมเพื่อพิจารณาประกอบการร่างรัฐธรรมนูญ แต่ผู้เข้าร่วมเวทีประชาเสวนาในขอนแก่นบางคนแสดงความวิตกกังวลว่า รัฐบาลนั้นได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้วและคงไม่สนใจข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน

นายสุพจน์ ทองเนื้อขาว ประธานรุ่นเสวนาหาทางออกประเทศไทย รุ่นปฏิรูปอีสาน กล่าวว่าตัวเขาไม่เชื่อว่าข้อเสนอแนะจะถูกนำไปใช้ในการร่างรัฐธรรมนูญ “ในความคิดผมแล้ว กระบวนการทั้งหมดเป็นแค่การสร้างภาพ มันเหมือนว่าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญและสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้นมีร่างที่จัดทำเสร็จแล้ว การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก็เหมือนกับการโยนหินถามทาง ถ้าข้อเสนอแนะของเราตรงกับสิ่งที่เขามีอยู่แล้ว ก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าไม่ตรง เขาก็ไม่สนใจ”

ขณะที่มีการจัดตั้งเวทีประชาเสวนาต่อสาธารณะ ซึ่งคณะผู้กร่างรัฐธรรมนูญต้องการให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในวงกว้าง แต่ ดร.ฐิติพล ภักดีวานิช อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กลับเชื่อว่าวัตถุประสงค์หลักของเวทีประชาเสวนานั้นไม่ใช่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแท้จริง “วัตถุประสงค์คือเพื่อให้ได้มาซึ่งความชอบธรรมตามกฎหมายในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ” ดร.ฐิติพล อธิบาย “รัฐบาลจึงจะสามารถแสดงให้เห็นประชาคมระหว่างประเทศเห็นว่ารัฐธรรมนูญมาจากความต้องการของประชาชน”

บรรดานักสังเกตการณ์ทางการเมืองสังเกตเห็นว่า คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญประกอบไปด้วยสมาชิกฝ่ายชนชั้นนายทุนที่นิยมซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ตามที่ได้มีการรายงานข่าว สมาชิกคณะกรรมาธิการฯ บางคนเคยเข้าร่วมหรือสนับสนุนการประท้วงรัฐบาลเมื่อปีกลาย ประเด็นนี้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลถึงความไม่เป็นกลางในการร่างรัฐธรรมนูญ

ดร.ฐิติพล ได้แย้งว่าสมาชิกคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่เป็นตัวแทนคนไทยรุ่นเก่า ตัวเขาเองนั้นได้พยายามให้นักศึกษาของตนเองมีส่วนร่วมโดยผ่านการประชุมสัมมนาที่จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย แต่นักศึกษาหลายคนเชื่อว่าสำหรับรัฐบาลแล้ว เสียงของพวกเขาก็ไม่มีค่าหรือความหมายใดๆ อีกทั้งพวกเขายังหวาดกลัวว่าหากแสดงความคิดเห็นเชิงไม่เห็นด้วย จะก่อให้เกิดปัญหาให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ

“มีคนวิยระหว่างทักษิณและเจ็ดสิบปีกำลังเขียนรัฐธรรมนูญไทยฉบับใหม่ แต่กระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใดๆ นั้นควรรวมเอาการมีส่วนร่วมของเยาวชนเข้าด้วย เพราะว่าท้ายที่สุด รัฐธรรมนูญฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ เราอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 และเราไม่อยากจะเห็นประเทศไทยก้าวถอยหลัง หรือล้าหลัง ใช่หรือไม่?”